

МИРОТВОРЧА ТА ПРОСВІТНИЦЬКА МІСІЯ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА

У статті робиться спроба визначення, осмислення та конкретизації сутності понять «місія людини», «місія педагога XXI ст.», місія сучасної системи вищої педагогічної освіти». У сучасному глобалізованому світі, наповненому різноманітними катаклізмами, зазначені поняття стають головними складовими різноманітних концепцій. Місія системи вищої педагогічної освіти стає відображенням зазначеного балансу як набір уявлень про її основні сфери компетенції та базові функції в суспільстві.

Ключові слова: сучасний педагог, місія людини, місія педагога XXI ст., місія сучасної системи вищої педагогічної освіти.

Постановка проблеми. Підготовка сучасного педагога сьогодні є найбільш актуальною проблемою, яка набуває світового масштабу, бо особистість педагогічного працівника є визначальною у системі освіти будь-якої країни. Від постаті педагога, його компетентності та ціннісних орієнтирів залежить ефективний розвиток сучасної цивілізації. Ще у 1645 р. засновник педагогічної науки Я.А. Коменський у книзі «Загальна порада з виправлення справ людських» писав: «...дієво розсіяти сутінки людських безладів здатен тільки один, зате безсумнівний та потужний засіб – повсюдне поширення світла розуму». Видатний педагог-гуманіст вважав його «шляхом загального просвітництва» [1, с. 287].

Процеси глобалізації спричиняють розширення простору культури, глибинним рушієм якого є усвідомлення людиною обмеженості ецієнтистсько-раціоналістичної освітньої парадигми і звернення до нових, нераціональних форм осягнення себе і світу [3, с. 5]. Але, на думку академіка В. Кременя, процес глобалізації є суперечливим, на його шляху виникло декілька глобальних проблем, що потребують негайного вирішення. Причому однією з головних проблем суспільного розвитку президент НАПН України вважає недостатній рівень культури та духовності в суспільстві як на глобальному рівні, так і стосовно окремих спільнот та особистостей. Далі науковець наполягає на тому, що глобалізація небезпек та ризику в постіндустріальному суспільстві потребує посилення педагогічної компоненти цивілізаційного процесу [2, с. 463].

Глобальний характер проблеми відображено в сучасній законодавчій базі України: Закони України «Про освіту» (1991), «Про вищу освіту» (2002, 2014), Указ Президента України «Про заходи щодо вдосконалення системи вищої освіти України» (2004), Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (2013), Національна рамка кваліфікацій (2013), «Концептуальні засади розвитку педагогічної освіти в Україні та її інтеграції в європейський освітній простір» (2004), Конвенція про визнання кваліфікацій з вищої освіти в європейському регіоні (1999), Педагогічна Конституція Європи (2013), де передбачено заходи, спрямовані на становлення вчителя як носія педагогічної культури та мислення, системного бачення педагогічної дійсності. Нині людство вступило в новий тип цивілізації – інноваційний, якому властива швидка змінюваність: трансформуються знання, технології, інформація, обставини життя.

Аналіз останніх досліджень. Наукове дослідження зазначених процесів є актуальним завданням у світлі перспектив інтеграції України до загальноєвропейського освітнього простору. Теорія та практика зарубіжного європейського освітнього процесу була предметом наукового пошуку провідних українських науковців: Н. Абашкіної, Т. Барського, О. Глузмана, С. Головка, Т. Десятова, Г. Єгорова, Ю. Кіщенко, К. Корсака, О. Кузнецової, А. Лігоцького, О. Огієнко, Л. Пуховської, А. Сбруєвої, І. Шемпрух. Проблеми філософії, історії та теорії вищої педагогічної освіти в Україні і за кордоном висвітлено в працях В. Андрушенка, Б. Вульфсона, М. Євтуха, І. Зязюна, В. Кременя, В. Курило, Н. Ладижець, В. Лугового, В. Майбороди, О. Мещанінова, Ш. Чанбарісова, І. Яковлева, Т. Яркіної, М. Ярмаченка. Також цю проблематику досліджували С. Гончаренко, Н. Ничкало, Ф. Паначін, З. Равкін, В. Шадріков, С. Головка, Н. Лізунова, З. Малькова, І. Марцинківський, М. Нікандров, Л. Пуховська, Т. Кошманова та ін.

Метою статті є визначення місії та мети сучасного педагога та світової системи вищої педагогічної освіти у процесі світових цивілізаційних змін ХХІ ст. Згідно з метою було поставлено таке **завдання**: проаналізувати та конкретизувати сутність понять «місія людини», «місія педагога ХХІ ст.», «місія сучасної системи вищої педагогічної освіти».

Виклад основного матеріалу. Стан і динамічний розвиток світових систем вищої педагогічної освіти все більше презентується міжнародною спільнотою як епоха глобальної модернізації та дійовий механізм формування інтелектуального, культурного, соціального та науково-технічного потенціалу держави.

Практична реалізація окреслених шляхів залежить насамперед від *сучасного педагога* як носія духовного, інтелектуального та культурного потенціалу, що детермінує розвиток людини і суспільства як сьогодення, так і майбутнього. *Сучасний педагог* – не тільки професія, суть якої передавати знання, але й висока місія створення особистості, утвердження людини в людині. У Державній національній програмі «Освіта» (Україна ХХІ ст.) зауважується, що педагогічні працівники мають стати основною рушійною силою відродження й створення якісно нової національної системи освіти. У цьому зв'язку можна виділити сукупність соціально й професійно обумовлених якостей сучасного педагога: любов до дітей; висока громадянська відповідальність і соціальна активність; справжня інтелігентність, наявність високого рівня духовної культури, комунікативної компетентності та професіоналізму, інноваційний стиль науково-педагогічного мислення, готовність до створення нових цінностей і вирішення креативних педагогічних завдань; потреба в постійному професійному самовдосконаленні; міцне фізичне та психічне здоров'я.

Сьогодні існує досить багато наукових праць, в яких вчені намагаються розкрити поняття «місія учителя», «місія педагога». Спробуємо узагальнити це поняття. Наприклад, за визначенням Всесвітньої організації ЮНЕСКО, місія учителя полягає у тому, щоб навчити учня здобувати знання, навчити працювати та заробляти гроші, навчити жити, навчити жити разом. Вчителі можуть бути різними, але у всіх повинна бути *одна місія*.

Місія людини – це розуміння нею сенсу життя як турботи про людей та їхнє життя, що втілюється у конкретні справи, які виконані для них і залишаться їхнім нащадкам. *Місія людини* та *місія педагога* є дуже близькими за своєю суттю. *Місією педагога ХХІ ст.*, на наш погляд, має стати *виховання гідної людини, здатної до життя та ефективної діяльності у глобалізованому світі, яка повною мірою зможе реалізувати свої творчі можливості, поважаючи ідеї, культуру і традиції свого народу*. Місія педагога у сучасних реаліях, безсумнівно, повинна мати *миротворчу* та *просвітницьку спрямованість*.

Отже, чітке усвідомлення призначення, ступеня її узгодженості, як правило, втілюється у визначенні *місії* організації. Місія повинна бути чітко і відкрито сформульо-

ваною, логічною та послідовною з точки зору внутрішнього і зовнішнього оточення. Місія постійно змінюється з метою забезпечення її відповідності умовам, у яких вона працює. Місія відповідає всім рівням організації, а її правомірність визначається ринком праці.

Місією сучасної системи вищої педагогічної освіти є виховання студентів в атмосфері вільного творчого навчання, творення високоосвіченої, індивідуально неповторної особистості, здатної генерувати оригінальні та плідні ідеї, незалежно мислити і діяти згідно з принципами добра та справедливості [4, с. 195].

Головна місія системи вищої педагогічної освіти полягає у збереженні, розвитку і модернізації національної системи педагогічної освіти, вихованні нового учителя, який стане джерелом інструментального знання і професійних компетенцій, повноправним представником різних поколінь, класів, етносів і сегментів культури, носієм зразків поведінки та батьківських функцій, використовуючи владу захисту, заохочення, підтримки учнів [4, с. 195].

Висновки. *Інтегративним результатом педагогічної освіти повинна стати вільна, соціально активна, творча і духовна особистість, компетентний спеціаліст з вираженою педагогічною та науково-дослідною спрямованістю, здатний адаптуватися до різноманітних видів педагогічної діяльності в соціально-економічних умовах, що постійно змінюються і трансформуються. Ця мета частково збігається із загальною метою, спрямованою на розвиток української науки, освіти і культури шляхом підготовки висококваліфікованих фахівців і формування, нових поколінь національної інтелігенції.*

У планетарному масштабі освіта та виховання підростаючого покоління мають створювати умови для ефективної самореалізації кожної особистості з урахуванням її нахилів, здібностей і особистісних можливостей, знань і умінь для розкриття власного інтелектуального потенціалу, розвитку самостійності та активності, виховання усвідомленого бажання досягнення нових результатів та розвитку особистісних якостей.

Список використаних джерел

1. Коменский Я.А. Избранные педагогические сочинения: в 2-х т., Т. 2 / Ян Амос Коменский. – М.: Педагогика, 1982. – 576 с.
2. Кремень В.Г. Філософія національної ідеї: Людина. Освіта. Соціум / Василь Григорович Кремень. – Вид. переробл. – К.: Грамота, 2010. – С. 463.
3. Марченко О.В. Методологічні стратегії дослідження освітнього простору: монографія / Олена Вікторівна Марченко. – Дніпропетровськ: Інновація, 2012. – 350 с.
4. Сапожников С.В. Тенденції розвитку вищої педагогічної освіти в країнах Чорноморського регіону: дис. д-ра пед. наук: 13.00.04 / Станіслав Володимирович Сапожников. – Ялта, 2014. – 630 с.

References

1. Komenskiy, Y.A. (1982). *Izbrannyye pedagogicheskie sochinenia* [Selected pedagogical works]. Vol. 2 Moscow, Pedagogika [Publ.], 576 p.
2. Kremen', V.H. (2010). *Filosofiiia natsional'noi idei : Liudyna. Osvita. Sotsium* [Philosophy of national idea: Human. Education. Society]. Kyiv: Hramota [Publ.], p. 463.
3. Marchenko, O.V. (2012). *Metodolohichni stratehii doslidzhennia osvitynoho prostoru: Monohrafiia* [Methodological Strategies for research of education area: Monograph]. Dnipropetrovsk, Innovatsiia [Publ.], 350 p.
4. Sapozhnykov, S.V. (2014). *Tendentsii rozvytku vyschoi pedahohichnoi osvity v krainakh Chornomors'koho rehionu*. Diss. dokt. ped. nauk: 13.00.04 [Development trends of higher pedagogical education in the Black Sea region. Dr. ped. sci. diss.: 13.00.04]. Yalta, 630 p.

В статье делается попытка определения, осмысления и конкретизации сущности понятий «миссия человека», «миссия педагога XXI ст.», «миссия современной системы высшего педагогического образования». В современном глобализованном мире, наполненном разнообразными катаклизмами, миссия, цель и содержание системы высшего педагогического образования становятся отображением определенного баланса как набора представлений об ее основных сферах компетенций и базовых функциях в обществе.

Ключевые слова: *современный педагог, миссия человека, миссия педагога XXI ст., миссия современной системы высшего педагогического образования.*

The given article attempts to define, understand and concretize the nature of such concepts as «human mission», «mission of a 21st century teacher», «mission of a modern system of higher pedagogical education». The modern globalized world full of various cataclysms turns the mission, goal and content of the system of higher pedagogical education into the reflection of a certain balance as a set of notions about its main areas of competences and basic functions in society.

Key words: *modern teacher, human mission, mission of a 21st-century teacher, mission of a modern system of higher pedagogical education.*

Одержано 5.07.2016.